

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-224 Wrocław, pl. Strzelecki 25
tel. 71 32 36 380, fax 71 32 36 398
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 61-22/13/AJ

Wrocław, 16 grudnia 2014 r.

DECYZJA nr RWR 42/2014

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania wszczętego z urzędu

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych „Komunalni” Sp. z o.o. z siedzibą w Dobiegniewie, polegające na:

1) zamieszczeniu w § 4 ust. 2 wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych” postanowienia o treści: „W przypadku stwierdzenia w czasie kontroli, że wodomierz główny jest zamarznęty lub widoczne są zewnętrzne uszkodzenia mechaniczne wodomierza (pęknięcia obudowy, wgniecenia, złamania, wywiercone otwory w obudowie, zerwane plomby itp.) uszkodzony wodomierz zostanie wymieniony na koszt Usługobiorcy oraz sporządzony zostanie protokół wodomierza.”, co narusza art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.);

2) zamieszczeniu w § 5 ust. 6 wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych” postanowienia o treści: „W przypadku niesprawności wodomierza głównego, ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza, a gdy to nie jest możliwe – na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie ubiegłego roku.”, co narusza § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127, poz. 886);

3) zamieszczeniu w § 8 ust. 1 wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych” postanowienia o treści: „Umowa niniejsza obowiązuje od dnia ... i zawarta zostaje na czas nieokreślony, przy czym każdej ze stron służy prawo jej wypowiedzenia z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia.”, co narusza art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;

4) zamieszczeniu w § 8 ust. 4 pkt 3 wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych” postanowienia o treści: „Usługodawca może odciąć dostawę wody

lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub umowie”, co narusza art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;

5) bezprawnym pobieraniu, od osób ubiegających się o przyłączenie ich nieruchomości do sieci wodociągowo – kanalizacyjnej, opłat za wydanie warunków wykonania przyłączy wodno-kanalizacyjnych, które to opłaty nie zostały uwzględnione w katalogu warunków przyłączenia nieruchomości do sieci wodociągowo – kanalizacyjnej, wynikającym z art. 15 ust. 4, w związku z art. 19 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 września 2014 r.

II. Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania wszczętego z urzędu

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych „Komunalni” Sp. z o.o. z siedzibą w Dobiegniewie, polegające na zamieszczeniu w § 11 wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych”, postanowienia o treści: „Wszelkie zmiany umowy mogą być wprowadzane w formie obustronnie podpisanego aneksu za wyjątkiem zmiany ceny, o których mowa w § 5 pkt 12 i 13”,

które jest postanowieniem umownym, wpisanym na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, pod pozycją nr 1977

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 września 2014 r.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 107 poz. 887)

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

nakłada się na Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „Komunalni” Sp. z o.o. z siedzibą w Dobiegniewie, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie I sentencji decyzji karę pieniężną w wysokości 8066,00 zł (słownie: osiem tysięcy sześćdziesiąt sześć złotych), płatną do budżetu państwa.

UZASADNIENIE

1. Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura we Wrocławiu wpłynęło pismo Prokuratury Rejonowej w Strzelcach Krajeńskich informujące, że Prokuratura ta powadziła postępowanie (Pa 34/13), w toku którego analizie poddano – opracowany w 2006 r. - wzorec umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, stosowany przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „Komunalni” Sp. z o.o. z siedzibą w Dobiegniewie (dalej także jako „Spółka”). Zdaniem Prokuratury, szereg zapisów zawartych w tym wzorcu może naruszać przepisy ustawy

o ochronie konkurencji i konsumentów. W trakcie analizy przekazanego przez Prokuraturę wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych”, Prezes Urzędu stwierdził, że uzasadnione jest podjęcie czynności w ramach jego ustawowych kompetencji.

Dowód: karta 1-16.

2. W związku z powyższym - Postanowieniem nr 35/2014 z dnia 12 lutego 2014 r. - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes Urzędu) wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie podejrzenia stosowania przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „Komunalni” Sp. z o.o. z siedzibą w Dobiegniewie, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów:

- o których stanowi art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na:

1) zamieszczeniu w § 4 ust. 2 wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych” postanowienia o treści: „W przypadku stwierdzenia w czasie kontroli, że wodomierz główny jest zamarznięty lub widoczne są zewnętrzne uszkodzenia mechaniczne wodomierza (pęknięcia obudowy, wgniecenia, złamania, wywiercone otwory w obudowie, zerwane plomby itp.) uszkodzony wodomierz zostanie wymieniony na koszt Usługobiorcy oraz sporządzony zostanie protokół wodomierza.”, co może naruszać art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.) [dalej: ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)];

2) zamieszczeniu w § 5 ust. 6 wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych” postanowienia o treści: „W przypadku niesprawności wodomierza głównego, ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza, a gdy to nie jest możliwe – na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie ubiegłego roku.”, co może naruszać § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127, poz. 886), dalej jako: „rozporządzenie”;

3) zamieszczeniu w § 8 ust. 1 wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych” postanowienia o treści: „Umowa niniejsza obowiązuje od dnia ... i zawarta zostaje na czas nieokreślony, przy czym każdej ze stron służy prawo jej wypowiedzenia z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia.”, co może naruszać art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...);

4) zamieszczeniu w § 8 ust. 4 pkt 3 wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych” postanowienia o treści: „Usługodawca może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub umowie”, co może naruszać art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...);

5) bezprawnym pobieraniu, od osób ubiegających się o przyłączenie ich nieruchomości do sieci wodociągowo – kanalizacyjnej, opłat za wydanie warunków wykonania przyłączy wodno-kanalizacyjnych, które to opłaty nie zostały uwzględnione w katalogu warunków przyłączenia nieruchomości do sieci wodociągowo – kanalizacyjnej, wynikającym z art. 15 ust. 4, w związku z art. 19 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...);

- o których stanowi art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na zamieszczeniu w § 11 wzorca umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych”, postanowienia o treści: „Wszelkie zmiany umowy mogą być wprowadzane w formie obustronnie podpisanego aneksu za wyjątkiem zmiany ceny, o których mowa w § 5 pkt 12 i 13”, które może być postanowieniem umownym wpisanym na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, m.in., pod pozycją 1977: „Zmiana cen za wywóz odpadów komunalnych nie wymaga form aneksu do umowy.”

Dowód: karta 25-27.

3. W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania oraz zarzuty postawione w Postanowieniu nr 35/2014 z dnia 12 lutego 2014 r. - w piśmie z dnia 27 lutego 2014 r. – Spółka poinformowała, iż zleciła opracowanie nowego Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Po jego zatwierdzeniu przez Radę Miejską w Dobiegniewie, zostanie opracowany nowy wzorzec Umowy na dostawę wody i odprowadzanie ścieków. Zapowiedziała też, że poszczególne postanowienia wzorca umowy, objęte zarzutami zostaną zmienione tak, aby odpowiadały obowiązującym przepisom prawa.

Dowód: karta 30-31.

4. Pismem z dnia 8 października 2014 r. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura we Wrocławiu zawiadomił, że zostało zakończone gromadzenie materiału dowodowego w postępowaniu administracyjnym i poinformował, że Strona lub jej pełnomocnicy mogą zapoznać się z aktami sprawy, a następnie wypowiedzieć się co do zebranych dowodów i materiałów.

Dowód: karta 70.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

1. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „Komunalni” Sp. z o.o. z siedzibą w Dobiegniewie (66-520) przy ul. Poznańskiej nr 8A, jest przedsiębiorcą wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr. KRS 0000206299 przez Sąd Rejonowy w Zielonej Górze, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Przedmiotem działalności Spółki jest, m.in., świadczenie usług w zakresie wodociągów oraz świadczenie usług w zakresie kanalizacji i nieczystości płynnych.

Zasięg terytorialny działalności Spółki obejmuje teren gminy Dobiegniew.

Dowód: karta 66-69.

2. Przy zawieraniu z konsumentami umów na dostawę wody i odbiór ścieków, Spółka posługiwała się opracowanym przez siebie wzorcem umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych”, który zawierał, m.in., następujące postanowienia:

1) „W przypadku stwierdzenia w czasie kontroli, że wodomierz główny jest zamarznięty lub widoczne są zewnętrzne uszkodzenia mechaniczne wodomierza (pęknięcia obudowy, wgniecenia, złamania, wywiercone otwory w obudowie, zerwane plomby itp.) uszkodzony wodomierz zostanie wymieniony na koszt Usługobiorcy oraz sporządzony zostanie protokół wodomierza.” (§ 4 ust. 2);

2) „W przypadku niesprawności wodomierza głównego, ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza, a gdy to nie jest możliwe – na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie ubiegłego roku.” (§ 5 ust. 6);

3) „Umowa niniejsza obowiązuje od dnia ... i zawarta zostaje na czas nieokreślony, przy czym każdej ze stron służy prawo jej wypowiedzenia z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia.” (§ 8 ust. 1);

4) „Usługodawca może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub umowie.” (§ 8 ust. 4 pkt 3);

5) „Wszelkie zmiany umowy mogą być wprowadzane w formie obustronnie podpisanego aneksu za wyjątkiem zmiany ceny, o których mowa w § 5 pkt 12 i 13.” (§ 11).

Dowód: karta 18-19.

3. W Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, pod poz. 1977 zamieszczono w dniu 7 lipca 2010 r. następującą klauzulę: „Zmiana cen za wywóz odpadów komunalnych nie wymaga form aneksu do umowy.” Postanowienie to zostało uznane za niedozwolone na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 9 marca 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 430/09).

Dowód: rejestr klauzul na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: www.uokik.gov.pl/pl/ochrona_konsumentow/niedozwolone_klauzule/rejestr_klauzul_niedozwolonych/.

4. W Zarządzeniu Nr 7/2008 Prezesa Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych „Komunalni” Sp. z o.o. w Dobiegniewie z dnia 31 grudnia 2008 r. w sprawie opłat za wydanie warunków przyłącza wod-kan ustalono, że z dniem 1 stycznia 2009 r. opłata za wydanie warunków wykonania przyłączy wodno-kanalizacyjnych wynosi 24 zł + VAT.

Dowód: karta 20.

5. W piśmie z dnia 22 sierpnia 2014 r. Spółka oświadczyła, że Rada Miejska w Dobiegniewie podjęła uchwałę Nr L/304/14 z dnia 28 maja 2014 r. w sprawie Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Dobiegniew. W tej sytuacji Spółka opracowała nowy wzorec umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, w którym:

1) brak kwestionowanego postanowienia o treści: „W przypadku stwierdzenia w czasie kontroli, że wodomierz główny jest zamarznięty lub widoczne są zewnętrzne uszkodzenia mechaniczne wodomierza (pęknięcia obudowy, wgniecenia, złamania, wywiercone otwory w obudowie, zerwane plomby itp.) uszkodzony wodomierz zostanie wymieniony na koszt Usługobiorcy oraz sporządzony zostanie protokół wodomierza.”;

2) postanowienie o treści: „W przypadku niesprawności wodomierza głównego, ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza, a gdy to nie jest możliwe – na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie ubiegłego roku.”, zostało zastąpione postanowieniem: „W przypadku niesprawności wodomierza głównego lub okresowego braku możliwości odczytu, ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem

niesprawności wodomierza, a gdy jest to niemożliwe – na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie ubiegłego roku.”;

3) postanowienie o treści: „Umowa niniejsza obowiązuje od dnia ... i zawarta zostaje na czas nieokreślony, przy czym każdej ze stron służy prawo jej wypowiedzenia z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia.”, zostało zastąpione postanowieniem: „Umowa niniejsza zawarta zostaje na czas nieokreślony. Umowa może być rozwiązana przez strony w każdym czasie na mocy porozumienia lub przez Usługobiorcę z zachowaniem ... miesięcznego wypowiedzenia.”;

4) postanowienie o treści: „Usługodawca może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub umowie”, zostało zastąpione postanowieniem: „Usługodawca może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli c) jakość wprowadzonych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa.”;

5) postanowienie o treści: „Wszelkie zmiany umowy mogą być wprowadzane w formie obustronnie podpisanego aneksu za wyjątkiem zmiany ceny, o których mowa w § 5 pkt 12 i 13”, zostało zastąpione postanowieniem: „Wszelkie zmiany treści niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności”.

Nowy wzorzec umowy został wprowadzony w życie Zarządzeniem Prezesa Zarządu – Dyrektora Spółki Nr 1/2014 z dnia 27 sierpnia 2014 r. z mocą obowiązywania od dnia 1 września 2014 r.

Ponadto Spółka oświadczyła, że zaprzestała pobierania opłat od osób ubiegających się o wydanie warunków wykonania przyłącza wodno - kanalizacyjnego do ich nieruchomości.

Dowód: karta 64-65, 71.

6. Ogólna liczba zawartych umów na dostawę wody i odprowadzanie ścieków według zakwestionowanego wzorca umowy od 2006 r. do końca 2013 r. to (...).

Ogólna liczba wydanych technicznych warunków wykonania przyłączy wodno-kanalizacyjnych w 2012 r. wyniosła 19, zaś w roku 2013 (...).

Dowód: karta 31.

7. Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w 2013 r. Spółka osiągnęła przychód w wysokości (...) zł.

Dowód: karta 41-44.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Interes publicznoprawny.

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zwanej dalej „ustawą o ochronie (...)”, jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło, pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. W opinii Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Spółki. Interes

publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy - naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Uzasadnione było zatem w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie (...).

Status przedsiębiorcy.

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...), ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, oznacza to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Natomiast art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 672) stanowi, iż przedsiębiorcą w rozumieniu tej ustawy jest, m.in., osoba prawna, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „Komunalni” Sp. z o.o. jest spółką prawa handlowego, posiada osobowość prawną i prowadzi działalność gospodarczą, a zatem jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...). Oznacza to, iż przepisy tej ustawy mają do niej bezpośrednie zastosowanie.

Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie I sentencji decyzji.

Przesłanki naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie (...).

Art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (...) określa, iż „Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy (...)”. Do stwierdzenia tej praktyki spełnione muszą zostać kumulatywnie dwie przesłanki tj.:

- 1) bezprawność działań przedsiębiorcy,
- 2) godzenie tymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1) Omawiając pierwszą z przesłanek – bezprawność działań przedsiębiorcy – należy zauważyć, iż ustawodawca nie uregulował w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów jej konstrukcji. Zatem działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, zasad współzycia społecznego oraz dobrych obyczajów. Bezprawność najogólniej należy rozumieć jako niezgodność działania z prawem. W stanie faktycznym sprawy, zarzut dotyczy naruszenia przepisów ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków.

Postanowienie wskazane w pkt. I.1 sentencji decyzji:

Zgodnie z treścią przepisu art. 15 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...), koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, a urządzenia pomiarowego - odbiorca usług. Wynika z niego, że przedsiębiorca jest zobowiązany do naprawy wodomierza głównego w razie jego uszkodzenia. Tymczasem w § 4 ust. 2, analizowanego w niniejszym postępowaniu wzorca pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych” Spółka zawarła postanowienie: „W przypadku stwierdzenia w czasie kontroli, że wodomierz główny jest zamarznięty lub widoczne są zewnętrzne uszkodzenia mechaniczne wodomierza (pęknięcia obudowy, wgniecenia, złamania, wywiercone otwory w obudowie, zerwane plomby itp.) uszkodzony wodomierz zostanie wymieniony na koszt Usługobiorcy oraz sporządzony zostanie protokół wodomierza.” Na jego mocy konsument zostaje obciążony kosztami wymiany wodomierza głównego. Tymczasem, z powyższego przepisu „ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)”, jednoznacznie wynika, że – niezależnie od przyczyn i okoliczności – za uszkodzenie wodomierza co do zasady odpowiada dostawca wody. Nawet gdyby przyjąć, że odbiorca może zostać w pewnych przypadkach obciążony kosztami naprawy wodomierza głównego, to z redakcji

kwestionowanego postanowienia wynika, że odbiorca będzie zobowiązany do pokrycia kosztów wymiany wodomierza nie tylko wtedy, gdy uszkodzenie nastąpi z jego winy, ale także wtedy, gdy uszkodzenie powstanie z przyczyn niezależnych lub takich, za które odpowiedzialność ponosi Spółka. Trzeba zatem uznać, że obciążenie konsumenta kosztami naprawy wodomierza głównego, a zwłaszcza w sytuacji, gdy stało się to bez jego winy, jest sprzeczne z art. 15 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...).

Postanowienie wskazane w pkt. I.2 sentencji decyzji:

Zgodnie z treścią § 18 ust. 1 rozporządzenia, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierza głównego ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności działania wodomierza, a gdy nie jest to możliwe - na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza. Tymczasem w § 5 ust. 6 wzorca Spółka zawarła postanowienie: „W przypadku niesprawności wodomierza głównego, ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 6 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności wodomierza, a gdy to nie jest możliwe – na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie ubiegłego roku.” Wynika z tego, że Spółka narzuciła konsumentom inne zasady ustalania średniego zużycia wody niż te, które zostały w sposób jednoznaczny określone w ww. rozporządzeniu. Wydłużając z 3. do 6. miesięcy okres będący podstawą do wyliczenia średniego zużycia wody, Spółka wprowadziła sposób rozliczeń, który był sprzeczny z omawianym przepisem rozporządzenia.

Postanowienie wskazane w pkt. I.3 sentencji decyzji:

W § 8 ust. 1 wzorca umowy Spółka zamieściła postanowienie o treści: „Umowa niniejsza obowiązuje od dnia ... i zawarta zostaje na czas nieokreślony, przy czym każdej ze stron służy prawo jej wypowiedzenia z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia.” Na mocy tego postanowienia przedsiębiorca ma prawo do jednostronnego rozwiązania umowy – bez ważnej przyczyny – jedynie z zachowaniem okresu wypowiedzenia wskazanego w umowie. Postanowienie takie należy ocenić jako sprzeczne z podstawowymi założeniami ustawy o zaopatrzeniu (...), której celem jest zagwarantowanie ciągłości dostaw wody dla ludności. W art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) wskazano enumeratywnie, w jakich przypadkach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne. W świetle tego przepisu przyznanie Spółce uprawnienia do wypowiedzenia umowy na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych (z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia) bez określenia jego przyczyn, nie znajduje uzasadnienia prawnego, gdyż umożliwia Spółce rozwiązanie umowy w każdym czasie i z każdej przyczyny. W konsekwencji takie działanie należy uznać za naruszające art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...).

Postanowienie wskazane w pkt. I.4 sentencji decyzji:

W art. 8 ust. 1 pkt 3 *ab initio* ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) wskazano, iż przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa. Tymczasem w § 8 ust. 4 pkt 3 wzorca umowy Spółka zawarła postanowienie: „Usługodawca może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub umowie.” Oznacza to, że Spółka dokonała modyfikacji przesłanki ustawowej, poprzez dodanie zwrotu „wymogów określonych w umowie”. Przedmiotowe postanowienie wzorca umowy jest zatem mniej korzystne dla konsumentów, aniżeli przepis art. 8 ust. 1 pkt 3 *ab initio* ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...), ponieważ daje przedsiębiorstwu prawo rozwiązania umowy w przypadkach nieprzewidzianych ustawowo, a wynikających wyłącznie z uregulowań

umownych. Świadczy to o naruszeniu przez Spółkę wskazanego przepisu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...).

Zachowanie Spółki opisane w pkt. I.5 sentencji decyzji:

Na mocy Zarządzenia Nr 7/2008 Prezesa Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych „Komunalni” Sp. z o.o. z dnia 31 grudnia 2008 r. (obowiązującego również w 2013 r.), Spółka pobiera opłatę za wydanie warunków wykonania przyłączy wodno-kanalizacyjnych, w wysokości 24 zł netto + VAT. Należy jednak stwierdzić, że takie działanie nie ma uzasadnienia w świetle przepisów ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) lub rozporządzenia. Pobieranie opłat za czynności administracyjno – techniczne związane z przyłączeniem do sieci wodno-kanalizacyjnych nie zostało uwzględnione w katalogu warunków przyłączenia nieruchomości do sieci, wynikającym z art. 15 ust. 4, w związku z art. 19 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...). Obciążanie konsumentów opłatami, które nie zostały przewidziane przez przepisy prawa, pobieranymi przez Spółkę za wydanie warunków technicznych przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, musi zostać uznane za działanie bezprawne.

Podsumowując powyższe rozważania w zakresie działania Spółki, sprzecznego z przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) oraz rozporządzenia, należy stwierdzić, że została spełniona pierwsza z ww. przesłanek naruszenia art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy.

Ad 2. Ustawa o ochronie (...) nie objaśnia znaczenia pojęć „godzenia w interesy konsumentów” oraz „zbiorowego interesu konsumentów”. Należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 tej ustawy jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Natomiast interesem chronionym nie jest interes ekonomiczny konsumentów, który podlega ochronie przewidzianej przez przepisy prawa antymonopolowego, zapewniające istnienie mechanizmu konkurencji na rynku¹.

Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Przez „interes zbiorowy” należy rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, żeby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do adresata, którego nie sposób z góry indywidualnie oznaczyć. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków zbiorowości. Przy tym zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

Jak ustalono w toku niniejszego postępowania, niektóre z postanowień wzorca umowy były w sposób oczywisty sprzeczne z przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) oraz przepisami rozporządzenia. Zostało to szczególnie omówione powyżej, na str. 7 i 8 decyzji.

W ocenie Prezesa Urzędu, interesy konsumentów, w które – jak wyżej zostało wykazane – godzą kwestionowane praktyki, mają charakter zbiorowy. Nie ulega wątpliwości, iż są one kierowane do nieoznaczonego kręgu konsumentów, tj. wszystkich potencjalnych odbiorców usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Adresatem kwestionowanych praktyk potencjalnie może stać się każdy, kto posiada nieruchomość w zasięgu sieci wodociągowo-kanalizacyjnej gminy

¹ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35.

Dobiegnow. Przesądza to o uznaniu, iż kwestionowane przez Prezesa Urzędu działania Spółki naruszają interes nieograniczonej liczby konsumentów.

Tym samym została spełniona druga z przesłanek niezbędna do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, tj. godzenie bezprawnymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

Mając powyższe na względzie, Prezes Urzędu stwierdził, że zostały spełnione łącznie wszystkie przesłanki konieczne do zakwalifikowania opisanych działań Spółki jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (...).

Stwierdzenie zaniechania stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, opisanych w pkt I sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie (...) nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24, w takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Jednocześnie, po myśli art. 27 ust. 3 ustawy o ochronie (...), ciężar udowodnienia okoliczności, iż przedsiębiorca zaniechał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, spoczywa na tymże przedsiębiorcy. Stanowi to konsekwencję tego, iż to przedsiębiorca wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne z udowodnienia okoliczności, o której mowa w przedmiotowym przepisie.

W toku postępowania Spółka oświadczyła, że Rada Miejska w Dobiegniewie podjęła uchwałę Nr L/304/14 z dnia 28 maja 2014 r. w sprawie Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Dobiegnow i w tej sytuacji Spółka opracowała nowy wzorzec umowy. Spółka wskazała, że kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia zostały usunięte z wzorca umowy lub też zyskały brzmienie zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) oraz rozporządzenia. Nowy wzorzec - wprowadzony w życie Zarządzeniem Prezesa Zarządu – Dyrektora Spółki Nr 1/2014 z dnia 27 sierpnia 2014 r. - wszedł w życie z dniem 1 września 2014 r.

W tym stanie rzeczy przyjąć należy, że praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w pkt I sentencji decyzji, została zaniechana przez Spółkę z dniem 1 września 2014 r.

Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II sentencji decyzji.

Przesłanki naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...).

Art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż „Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.”. Natomiast art. 24 ust. 2 określa, iż „Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.” Do stwierdzenia praktyki z art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- 1) bezprawność działań przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwanego dalej „Rejestrem”),
- 2) naruszenie tymi działaniami zbiorowego interesu konsumentów.

Ad 1) W niniejszej sprawie Spółka zawierała umowy z klientami przy wykorzystaniu wzorca umowy (w rozumieniu art. 384 § 1 k.c.), a więc klient nie ma możliwości swobodnego kształtowania treści postanowień zawartych we wzorcu.

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umów wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Oceny postanowień tych wzorców - w wypadku kontroli abstrakcyjnej - dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do jego kompetencji należy uznanie postanowień wzorców umów za niedozwolone. Artykuł 479⁴⁵ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.

Jak już wyżej wskazano, zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...), za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru. Warto w tym miejscu przywołać stanowisko Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał, m.in., że „(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a uokik [obecnie art. 24] obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a uokik znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27, a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)”. Z powyższego wynika zatem, iż nie jest konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do Rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Pojęcie „stosowanie klauzuli wpisanej do rejestru” (zawarte w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...)), oznacza nie tylko zamieszczenie przez innego przedsiębiorcę w stosowanym przez siebie wzorcu identycznego sformułowania, ale także postanowienia zmienionego w stosunku do zamieszczonego w rejestrze, jeżeli ta zmiana nie prowadzi do zmiany istoty klauzuli, jej sensu i celu.

Wszczynając postępowanie Prezes Urzędu zakwestionował postanowienie zawarte w § 11 wzorca umowy o treści: „Wszelkie zmiany umowy mogą być wprowadzane w formie obustronnie podpisanego aneksu za wyjątkiem zmiany ceny, o których mowa w § 5 pkt 12 i 13”, które - w jego ocenie - jest tożsame z treścią postanowienia wpisane do Rejestru pod pozycją 1977 o treści: „Zmiana cen za wywóz odpadów komunalnych nie wymaga formy aneksu do umowy.”

Postanowienie to zostało wpisane do Rejestru w dniu 7 lipca 2010 r., na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 9 marca 2010 r. (sygn. akt XVII AmC 430/09). Należy przyjąć, że uznając powyższe postanowienie za abuzywne SOKiK przyjął tym samym, iż spełnia ono przesłanki określone w art. 385³ pkt 20 k.c. Sąd stwierdził, że z treści tego postanowienia wynika, że przedsiębiorca „przyznaje sobie uprawnienie do podwyższania ceny za świadczoną usługę z pominięciem uprawnień konsumenta, w szczególności prawa do odstąpienia od umowy. Pominięcie tego uprawnienia z kolei jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, wprowadzając go w błąd, co do przysługujących mu praw”.

Postanowienie stosowane przez Spółkę w sposób identyczny reguluje sytuację konsumenta, ponieważ przewiduje, że zmiana ceny nie wymaga zmiany umowy („w formie obustronnie podpisanego aneksu”). Tym samym przedsiębiorstwo zastrzegło sobie prawo do

modyfikowania wysokości opłat za świadczone usługi, z pominięciem obowiązku poinformowania o tym konsumenta.

Oczywisty jest zatem wniosek, że oceniane postanowienie Spółki w swej istocie i skutku dla konsumentów, jest identyczne z klauzulą wpisaną do Rejestru pod poz. 1977. Na podobieństwo to nie mają wpływu odmienności wynikające z różnic w sformułowaniach i użytych zwrotach. Dodatkowego podkreślenia wymaga okoliczność, że postanowienie wpisane do Rejestru, z którym tożsamość jest wykazywana w niniejszej decyzji, dotyczy przedsiębiorstwa usług komunalnych, co oznacza, iż w sprawie zachodzi także tożsamość stosunków prawnych.

Ad 2) Pojęcia „godzenia w interesy konsumentów” oraz „zbiorowego interesu konsumentów” zostały już omówione wcześniej (vide: str. 8-9 decyzji). Przytoczona tam argumentacja dotycząca naruszenia w niniejszej sprawie zbiorowych interesów konsumentów, jest adekwatna również w przypadku praktyki opisanej w pkt II sentencji decyzji. W świetle przedstawionych powyżej okoliczności, kwestionowane działanie Spółki należy uznać za szkodliwe dla konsumentów i godzące w ich chronione prawem interesy. W wyniku zamieszczenia we wzorcu umowy postanowienia tożsamego z postanowieniem wpisanym do Rejestru, prawa i obowiązki konsumentów zostały ukształtowane w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami przy jednoczesnym, rażącym naruszeniu ich interesów.

Wobec spełnienia drugiej z ww. przesłanek, Prezes Urzędu stwierdził, że zostały spełnione łącznie obie przesłanki, niezbędne dla zakwalifikowania opisanych działań jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie III sentencji decyzji: kara pieniężna.

Stosownie do treści art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie (...), Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym, poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24.

Z treści tego przepisu wynika, że kara ma charakter fakultatywny, a zatem do Prezesa Urzędu - w ramach uznania administracyjnego - należy decyzja w sprawie zasadności nałożenia kary pieniężnej w danej sprawie. Wprawdzie ustawa nie zawiera katalogu przesłanek, od których uzależniona jest decyzja o nałożeniu kary, jednakże w jej art. 111 zostało wskazane, że ustalając wysokość kary organ antymonopolowy winien wziąć pod uwagę okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy. Ustalając wysokość kary pieniężnej w decyzjach stwierdzających naruszenie ustawy należy zatem uwzględnić wagę tego naruszenia, rozmiar skutków stosowanej praktyki jak również zaistniałe okoliczności obciążające i łagodzące.

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Spółka, jako przedsiębiorca świadczący usługi o charakterze użyteczności publicznej w zakresie dostarczania wody i odbioru ścieków, powinna wiedzieć, że nie może naruszać zbiorowych interesów konsumentów. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika postępowania, tak, aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. W opinii Prezesa Urzędu należy podkreślić aspekt edukacyjny i wychowawczy zastosowanego środka oraz wyrazić nadzieję, że odniesie on spodziewany skutek w przyszłości. Poza wymiarem indywidualnym kary należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcje odstraszającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

W niniejszej sprawie stwierdzono, że Spółka stosowała praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie (...). Zakaz ten ma charakter

bezwzględny. Nie istnieją zatem przesłanki natury prawnej, które umożliwiały zalegalizowanie tych praktyk. Tym samym nałożenie kary pieniężnej za ich stosowanie jest uzasadnione.

Jako podstawę obliczenia kary przyjęto przychód osiągnięty przez Spółkę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, tj. 2013, który wynosił (...) zł. Wobec powyższego maksymalna kara, jaka mogłaby zostać nałożona na Spółkę zgodnie z ustawą o ochronie (...), to kwota (...) zł, czyli 10% powyższego przychodu.

Oceniając wagę naruszenia ustawy wzięto pod uwagę fakt, iż stwierdzona praktyka polegała na zamieszczeniu we wzorcu umowy pn. „Umowa nr na dostawę wody i odbiór ścieków bytowych” postanowień, których treść była sprzeczna z normami wynikającymi z odpowiednich przepisów ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) oraz rozporządzenia, a także na pobieraniu od osób chcących przyłączyć swoje nieruchomości do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej opłat za wydanie warunków technicznych z tytułu przyłączenia do tej sieci, które nie zostały uwzględnione w przepisach ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...). Przyjść więc należy, iż stwierdzone praktyki miały miejsce na etapie zawierania umowy ze skutkami na etapie wykonywania kontraktu.

Ustalenie kar za praktyki opisane w sentencji decyzji odbywało się etapowo, z uwagi na zaistnienie licznych okoliczności mających wpływ na ich wysokość. Ustalając wymiar kary pieniężnej, Prezes Urzędu, w pierwszej kolejności, dokonywał oceny wagi stwierdzonej praktyki i na tej podstawie ustalał kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokonywał gradacji ustalonej kwoty bazowej.

Prezes Urzędu dostrzegł również konieczność odniesienia się, przy nakładaniu administracyjnych kar pieniężnych, do kwestii umyślności bądź nieumyślności zachowania przedsiębiorcy. Konieczność uwzględnienia tych okoliczności jest zgodna z tezami formułowanymi w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz sądów administracyjnych i cywilnych. Zgodnie z art. 83 Konstytucji RP, każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek znajomości i przestrzegania norm prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego. Dokonując oceny strony podmiotowej praktyk Spółki wskazanych w sentencji decyzji Prezes Urzędu zważył przede wszystkim, czy miała ona zamiar ich stosowania czy też praktyki te były jedynie skutkiem niezachowania przez nią ostrożności wymaganej w danych okolicznościach. Zdaniem Prezesa Urzędu, ogół okoliczności sprawy każe przyjąć, że praktyki spowodowane były niedołożeniem przez Spółkę wystarczających starań, aby opracowane i stosowane przez nią wzorce umów nie zawierały klauzul tożsamyh z wpisanymi do Rejestru. W stanie faktycznym sprawy, brak jest podstaw do uznania, że praktyki były stosowane przez Spółkę umyślnie. Jednocześnie jednak, w ocenie Prezesa Urzędu, brak jest podstaw do uznania, że Spółka nie miała możliwości przewidzenia, że podejmowane przez nią działania mają charakter bezprawny. Spółka jest przedsiębiorcą, którego przedmiotem działalności jest świadczenie usług w zakresie wodociągów oraz w zakresie kanalizacji i nieczystości płynnych, zaś podstawowym aktem prawnym regulującym tę dziedzinę jest ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu (...) oraz rozporządzenie. Mając to na uwadze oczywistym jest, że Spółka powinna przestrzegać norm wynikających z tych aktów prawnych. Spółka miała zatem możliwość przewidzenia, że stosowane przez nią postanowienia wzorców umów mogą pozostawać w sprzeczności z przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) oraz rozporządzenia. W sytuacji zatem, gdy Spółka dopuściła do tego, aby we wzorcu umowy znalazły się postanowienia naruszające przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) i rozporządzenia, można uznać, że nie zachowała ostrożności wymaganej w relacjach z konsumentami. Wobec powyższego należy stwierdzić, że stosując zarzucaną praktykę Spółka działała co najmniej nieumyślnie, co w konsekwencji skutkuje wypełnieniem przesłanki z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie (...), umożliwiającej nałożenie kary pieniężnej.

Podczas dokonywania oceny wagi naruszenia uwzględniono także okres stosowania kwestionowanych praktyk, wynoszący ok. 8 lat (od 2006 do 2014 roku) oraz niewielki zasięg

geograficzny praktyki, ograniczający się do terenu jednej gminy. Biorąc powyższe pod uwagę, wyjściowy poziom kary pieniężnej ustalono na poziomie (...) % za poszczególne praktyki opisane w pkt I sentencji decyzji, co w sumie stanowi (...) % przychodów uzyskanych przez Spółkę w 2013 r., czyli kwotę (...) zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie występowały okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, jest zaniechanie przez Przedsiębiorcę stosowania praktyki opisanej w pkt I sentencji niniejszej decyzji, co skutkuje obniżeniem kwoty bazowej łącznie o 30%, tj. kwotę (...) zł. W rezultacie ostateczna wysokość kary za praktykę opisaną w pkt I sentencji decyzji wynosi (...) zł (po zaokrągleniu do 1 zł) i stanowi (...) % przychodu przedsiębiorcy za rok 2013 r., czyli (...) % kary, jaka mogłaby być w tym przypadku nałożona. Po myśli art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów maksymalną karą, jaką mógłby w niniejszej sprawie zastosować Prezes Urzędu byłaby kara na poziomie 10% przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2013 roku, to jest kara w wysokości (...) zł.

Nakładając karę pieniężną za naruszenie przepisów ustawy o ochronie (...), Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że ma ona charakter prewencyjny (ma zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości i zniechęcać do naruszania prawa) oraz represyjny (nakładana jest za naruszenie ustawowych zakazów), zaś zagrożenie nią, czyli potencjalna możliwość nałożenia kary przez Prezesa Urzędu, nadaje jej charakter dyscyplinujący (vide: wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2004r., sygn. akt: III SK 31/04). Biorąc pod uwagę powyższe, kara pieniężna nałożona na Przedsiębiorcę jest adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie (...). Warto zwrócić także uwagę na jej walor wychowawczy, odstrasżający innych przedsiębiorców świadczących podobne usługi podobnymi naruszeniami.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec, jak w sentencji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie (...), karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie: **NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.**

Pouczenie: Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie (...), w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

Otrzymuje:

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych
„Komunalni” Sp. z o.o.
ul. Poznańska 8
66-520 Dobiegniew

Z up. Prezesa UOKiK
Dyrektor Delegatury we Wrocławiu
Zbigniew Jurczyk